

Sygn. akt I C 1022/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 marca 2020 roku

Sąd Rejonowy w Raciborzu Wydział I Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: Asesor sądowy Marek Łukaszek

Protokolant: Marta Garbas

po rozpoznaniu w dniu 6 marca 2020 roku w Raciborzu

na rozprawie

sprawy z powództwa: J. N. i M. P.

przeciwko: (...) spółce akcyjnej w W.

o zapłatę

1. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda J. N. kwotę 805, 65 (osiemset pięć i 65/100) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 22 maja 2019 roku do dnia zapłaty,
2. oddala powództwo J. N. w pozostałym zakresie,
3. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda J. N. kwotę 275, 96 (dwieście siedemdziesiąt pięć i 96/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu,
4. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki M. P. kwotę 805, 65 (osiemset pięć i 65/100) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 22 maja 2019 roku do dnia zapłaty,
5. oddala powództwo M. P. w pozostałym zakresie,
6. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki M. P. kwotę 275, 96 (dwieście siedemdziesiąt pięć i 96/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 1022/19

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym do tut. Sądu w dniu 26 lipca 2019 r. powodowie J. N. i M. P. domagali się zasądzenia od strony pozwanej (...) spółki akcyjnej w W. solidarnie na swoją rzecz kwoty 2939, 70 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 22 marca 2018 r. do dnia zapłaty, jak również zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że w dniu 19 lutego 2018 r. doszło do uszkodzenia pojazdu powodów marki T. (...) przystosowanego do nauki jazdy o numerze rejestracyjnym (...)(...), za co odpowiedzialność co do zasady przyjęła strona pozwana. Powodowie zmuszeni byli wynająć pojazd zastępczy od firmy (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.. Na podstawie umowy najmu pojazdu zastępczego powodowie zostali zobowiązani do zapłaty kwoty 3099, 60 zł brutto, co odpowiada najmowi pojazdu zastępczego przez okres 7 dni przy stawce dobowej czynszu w wysokości 360 zł netto. Przed najęciem pojazdu zastępczego pełnomocnik powodów zwrócił się do pozwanej

z zapytaniem, czy gotowa jest udostępnić powodom samochód zastępczy przystosowany do nauki jazdy, lecz nie otrzymał żadnej oferty. Dobowa stawka najmu przyjęta przez firmę (...) jest stawką powszechnie przyjętą na rynku. Mimo tego strona pozwana wypłaciła do tej pory jedynie kwotę 159, 80 zł tytułem zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego. Dochodzona w niniejszym postępowaniu kwota stanowi różnicę pomiędzy kwotą należną, wynikającą z faktury, a kwotą wypłaconą.

Przewodniczący zobowiązał stronę pozwaną do złożenia odpowiedzi na pozew, w której wskaże, czy strona pozwana:

- kwestionuje swoją odpowiedzialność cywilną za skutki wypadku,
- kwestionuje czas najmu pojazdu zastępczego (7 dni),
- kwestionuje wysokość stawki czynszu najmu pojazdu zastępczego (360 zł netto) – k. 115.

W odpowiedzi na pozew pełnomocnik strony pozwanej wniósł o oddalenie powództwa w całości, kwestionując je co do zasady i co do wysokości. Podniesiono, że refundacja kosztów najmu pojazdu zastępczego winna odbywać się przy przyjęciu „stawki średniej” wyznaczającej granice racjonalnych wyborów ekonomicznych. Zaburzeniem tej racjonalności ekonomicznej ma być praktyka zawierania umów najmu pojazdu zastępczego, w których najemca z góry wie, że nie poniesie ekonomicznego kosztu najmu pojazdu, który to koszt spadnie na ubezpieczyciela. Powyższe przemawia za miarkowaniem kosztów najmu pojazdu zastępczego. Zakwestionowano również czas najmu pojazdu zastępczego, gdyż z uwagi na niewielki zakres uszkodzeń pojazdu okres 7 dni naprawy pojazdu uznano za wygórowany. Strona pozwana zweryfikowała ten okres do 1 dnia, a „stawkę średnią” najmu do kwoty 159, 90 zł.

Strona pozwana podniosła również zarzut formalny braku legitymacji czynnej powodów do popierania żądania, skoro scedowali wierzycelność na spółkę (...).

Wreszcie pełnomocnik strony pozwanej oświadczył, że nie przedłożył akt szkodowych, gdyż okoliczność odpowiedzialności strony pozwanej za skutki wypadku z dnia 19 lutego 2018 r. i wysokość wypłaconego odszkodowania nie są sporne, zaś w zakresie pozostałych spornych okoliczności ciężar dowodu spoczywa na powodach.

W odpowiedzi na zobowiązania nałożone przez Sąd na rozprawie w dniu 13 września 2019 r. pełnomocnik powodów wskazał, że zgodnie z umową cesji skutek cesji nastąpił już po doręczeniu stronie pozwanej odpisu pozwu, zatem zbycie prawa miało miejsce w toku sprawy, co oznacza, że ziszczenie się warunku zawieszającego nie ma wpływu na legitymację czynną (materialną) powodów (k. 136).

Dopuszczając dowód z opinii biegłego przewodniczący zobowiązał pełnomocnika powodów do wskazania podstaw solidarności po stronie powodowej, tj. z jakich postanowień umownych względnie z których przepisów ustawy wynika ta solidarność (k. 141v.).

W odpowiedzi pełnomocnik powodów wyjaśnił, że żądanie zasądzenia na rzecz powodów dochodzonej kwoty solidarnie stanowiło omyłkę pisarską i sprecyzował żądanie w ten sposób, że zażądał na rzecz każdego z powodów po połowie tej kwoty z odsetkami i kosztami procesu.

W dalszym toku postępowania żaden z pełnomocników nie kwestionował opinii biegłego sądowego do spraw techniki samochodowej i wyceny wartości pojazdów.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 19 lutego 2018 r. miało miejsce zdarzenie drogowe, w którym uszkodzony został pojazd powodów marki T. (...) o numerze rejestracyjnym (...) (...), przystosowany do nauki jazdy. Odpowiedzialność za zdarzenie ponosił kierujący ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej za szkody wynikłe z ruchu pojazdu mechanicznego w pozwanym Z. (...). Strona pozwana przyjęła na siebie odpowiedzialność za likwidację szkody.

Okoliczności bezsporne, k. 4 co do powodów, k. 120v. co do strony pozwanej;

Na skutek zdarzenia z dnia 19 lutego 2018 r. w samochodzie powodów zaszła konieczność wymiany zderzaka przedniego, reflektora przedniego lewego, reflektora przedniego prawego, a także konieczność lakierowania stosownie do zakresu wymiany i technologii.

Dowód: treść opinii biegłego, k. 154;

Po zdarzeniu z dnia 19 lutego 2018 r. samochód powodów nadawał się do jazdy. Naprawę przeprowadzono dopiero w styczniu 2019 r. Po oględzinach pojazdu celem ustalenia, jakie części należy zamówić, naprawa pojazdu rozpoczęła się w dniu 25 stycznia 2019 r., a w dniu 31 stycznia 2019 r. doszło do wydania pojazdu powodom (w międzyczasie były dwa dni wolne od pracy).

Dowód: treść przebiegu likwidacji szkody, k. 29; treść protokołu zdawczo-odbiorczego, k. 33;

W okresie naprawy pojazdu T. (...) powodowie potrzebowali samochodu celem funkcjonowania tak jak przed wypadkiem w związku z potrzebą szkolenia kandydatów na kierowców kategorii (...). Nie mieli możliwości wykorzystania w tym celu innego pojazdu.

Dowód: oświadczenie powodów, k. 28 i 31;

Powodowie zawarli umowę najmu pojazdu zastępczego z Kancelarią (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w B. w dniu 25 stycznia 2019 r. Umowa miała trwać do końca likwidacji szkody. Powodowie najęli pojazd T. (...) o nr rej. (...). Zgodnie z umową czynsz najmu miał wynosić 400 zł netto za dobę.

Dowód: treść umowy najmu pojazdu zastępczego, k. 24;

Powodowie najmowali pojazd zastępczy przez 7 dni. Za ten czas do zapłaty mieli kwotę 3099, 60 zł odpowiadającą stawce czynszu 360 zł netto (a nie 400 zł netto jak w umowie) przemnożonej przez 7 dni najmu.

Dowód: treść faktury, k. 25;

Po przedstawieniu stronie pozwanej rachunków strona pozwana uznała żądanie co kwoty 4234, 28 zł tytułem kosztów naprawy pojazdu, natomiast co do kosztów najmu pojazdu zastępczego tylko co do kwoty 159, 90 zł odpowiadającej jednej dobie najmu pojazdu zastępczego i uśrednionej stawce czynszu w wysokości 130 zł netto, tj. 159, 90 zł brutto.

Dowód: treść decyzji o przyznaniu odszkodowania, k. 101;

Niektórzy ubezpieczyciele bez dalszego sprzeciwu akceptują stawkę czynszu w wysokości 360 zł netto za najem pojazdu o specyfice podobnej do uszkodzonego pojazdu powodów.

Dowód: faktury i decyzje ubezpieczycieli, k. 36 i n.;

Dobowa stawka czynszu najmu pojazdu o specyfice podobnej do uszkodzonego pojazdu powodów kształtuje się na rynku właściwym w przedziale od 230 zł do 492 zł brutto (186, 99 zł – 400 zł netto). Średnia stawka rynkowa wynosi 309, 25 zł netto na dobę.

Dowód: treść opinii biegłego, k. 157;

Powodowie wybrali firmę (...), bo ta zaoferowała dogodne warunki najmu, w szczególności brak kosztów kaucji, udziału własnego, limitu kilometrów. Istotna jest także możliwość bezkosztowego rozliczenia się z przedsiębiorcą.

Dowód: treść oświadczenia powodów, k. 28;

Teoretyczny, celowy czas naprawy pojazdu powodów, biorąc pod uwagę bezsporny zakres jego uszkodzeń wynikający z kosztorysu naprawy, wynosi 4 dni kalendarzowe. Sama czynność naprawy, odpowiednio wykonana, powinna zająć 1 dzień, natomiast nie jest możliwy odbiór pojazdu niezwłocznie po naprawie chociażby z tego względu, że 1 dzień zwłoki jest potrzebny na wyschnięcie lakieru. Jeśli wziąć pod uwagę, że pomiędzy dniem oddania pojazdu do naprawy a dniem jego odbioru były dwa dni wolne od pracy, celowy czas naprawy pojazdu i tym samym celowy czas korzystania z pojazdu zastępczego to 4 dni kalendarzowe.

Dowód: treść opinii biegłego, k. 154-156;

Pismem z dnia 19 lipca 2019 r. powodowie J. N. i M. P. wezwali stronę pozwaną do zapłaty kwoty 2939, 70 zł z tytułu kosztów najmu pojazdu zastępczego.

Dowód: treść wezwania, k. 103;

Wcześniej, bo w dniu 28 stycznia 2019 r. powodowie oraz (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B. zawarli umowę cesji wierzytelności przysługującej powodom od (...) S.A., nr szkody (...), o zapłatę odszkodowania za szkodę w pojeździe marki T. (...) o nr rej. (...) (...) w zakresie zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego. Umowa została zawarta pod warunkiem zawieszającym nadania sygnatury przez sąd rozpoznający sprawę o dochodzenie odszkodowania lub jego części oraz upływu okresu dwudziestu jeden dni od doręczenia pozwanemu pozwu. Klienci (powodowie) upoważnili też Kancelarię (...) do zawarcia w ich imieniu umowy o prowadzenie sprawy z pełnomocnikiem procesowym oraz do uiszczenia opłat. Jednocześnie zastrzeżono, że Kancelarii przysługują wszelkie wpłaty odszkodowania wypłacone przez Z. (...) już od dnia zawarcia umowy.

Dowód: treść umowy cesji, k. 123.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych środków dowodowych uznanych za wiarygodne oraz okoliczności bezspornych. W sprawie nie pojawiły się dowody przeciwne. Jak przyznał to pełnomocnik strony pozwanej, odmawiając przedłożenia akt szkody, sama odpowiedzialność strony pozwanej za skutki zdarzenia drogowego z dnia 19 lutego 2018 r. jest niekwestionowana. Strona pozwana wypłaciła już wcześniej powodom odszkodowanie, które objęło również zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego w kwocie 159, 90 zł. Przedłożone przez powodów dokumenty pochodzące z postępowania likwidacyjnego, a także dokumenty umowy najmu pojazdu zastępczego, protokołu przebiegu naprawy, faktury, oświadczenia powodów o potrzebie najmu pojazdu zastępczego nie były kwestionowane przez stronę pozwaną, a także nie wzbudziły wątpliwości Sądu. Fakt cesji wierzytelności o zapłatę odszkodowania, na który powoływała się strona pozwana, również jest bezsporny, jednakże wbrew stanowisku pozwanej nie przekreśla legitymacji czynnej powodów.

Na okoliczność celowego czasu naprawy samochodu powodów z technologicznego punktu widzenia oraz przeciętnych stawek rynkowych najmu pojazdu zastępczego o podobnej klasie do samochodu powodów, Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego. Żadna ze stron nie kwestionowała opinii sporządzonej przez biegłego. Również Sąd stwierdza, że opinia ta jest przekonująca, wewnętrznie spójna i poprawna z metodologicznego punktu widzenia.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się zasadne w części. Jego przedmiotem był zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego.

Zacząć trzeba od tego, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że „za normalne następstwo zniszczenia pojazdu służącego poszkodowanemu do prowadzenia działalności gospodarczej należy uznać konieczność czasowego wynajęcia pojazdu zastępczego w celu kontynuowania tej działalności w okresie, gdy szkoda nie została jeszcze naprawiona” (wyrok SN z dnia 8 września 2004 r., IV CSK 672.03). Rzecz jasna, powyższą zasadę należy stosować nie tylko wówczas, gdy poszkodowany prowadzi działalność gospodarczą, ale także wtedy, gdy wykonuje pracę podporządkowaną na ryzyko innego podmiotu (pracodawcy), zaś samochód jest mu niezbędny, aby dojechać do miejsca świadczenia pracy czy funkcjonować społecznie na tych samych zasadach jak przed wypadkiem. Sąd

zważył, że odpowiedzialność ubezpieczyciela obejmuje koszty najęcia samochodu zastępczego w okresie koniecznym i niezbędnym do przeprowadzenia naprawy uszkodzonego pojazdu/wypłaty odszkodowania za pojazd zniszczony. Taki pogląd wyraził również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 listopada 2004 r., sygn. akt II CK 494/03.

Już w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2011 r., sygn. akt III CZP 5/11, której teza korzystna jest dla poszkodowanych w następstwie szkód komunikacyjnych, zawarto wszelako zastrzeżenie, że „z zasady proporcjonalności może natomiast wynikać zbędność najmu pojazdu zastępczego, jeżeli właściciel nie używał samochodu albo dysponuje innym samochodem nadającym się do wykorzystania. Używanie samochodu w sposób sporadyczny może z kolei uzasadniać celowość wykorzystania w sposób ekwiwalentny innego środka komunikacji.”

Najem pojazdu zastępczego nie jest bowiem automatycznym skutkiem każdego uszkodzenia pojazdu w następstwie kolizji drogowej. Za takim rozwiązaniem przemawiać musi dodatkowo rzeczywista potrzeba korzystania z samochodu w okresie niesprawności pojazdu uszkodzonego oraz niemożność zaspokojenia tej potrzeby w inny sposób, przyjmując że zachowanie poszkodowanego (wierzyciela) powinno jednak odpowiadać pewnemu standardowi lojalności wobec ubezpieczyciela (dłużnika).

W niniejszej sprawie **nie była przedmiotem sporu sama celowość najmu pojazdu zastępczego**. Zgodnie z oświadczeniem powodów pojazd był im niezbędny do prowadzenia działalności gospodarczej przez czas naprawy uszkodzonego pojazdu. Strona pozwana zwróciła koszty najmu pojazdu zastępczego za 1 dzień, kwestionując jedynie technologiczny czas naprawy i wysokość stawki czynszu, ale już nie samą celowość najmu tego pojazdu.

Sąd oparł się na stawce czynszu przyjętej przez strony umowy najmu pojazdu zastępczego w dniu 25 stycznia 2019 r. Stawka ta, wynosząca ostatecznie 360 zł netto i 442, 80 zł brutto, mieściła się w cenach oferowanych na rynku lokalnym, które wynosiły od 230 do 492 zł brutto, przy cenie średniej 380, 37 zł brutto za dobę. Należy zważyć, że zgodnie z zarządzeniem Przewodniczącego z dnia 17 grudnia 2019 r. pełnomocnikom stron zakreślono termin 14 dni na zgłoszenie zastrzeżeń do opinii biegłego pod rygorem przyjęcia, iż jej nie kwestionują. W zakreślonym terminie żadne uwagi nie zostały zgłoszone. Zwrócić należy uwagę na fakt, że ceny najmu pojazdów zastępczych kształtują się z reguły wyżej niż stawki czynszu żądane od najemców pojazdu w innych okolicznościach. Zwyczajowy brak obowiązku zapłaty kaucji na poczet kosztów naprawy najętego pojazdu na wypadek jego uszkodzenia, odroczenie terminu płatności (równe co do zasady kredytowaniu najemcy) czy przejęcie przez wynajmującego na siebie ciężaru uzyskania odszkodowania od ubezpieczyciela – to wszystko czynniki, które sprawiają, że stawki czynszu dla pojazdów zastępczych z reguły kształtują się wyżej. Skoro w niniejszej sprawie oferowana przez wynajmującego stawka mieściła się w górnej części przedziału cen dla najmu pojazdów zastępczych, należało uznać, że była to stawka uzasadniona. Zgodnie z niezaprzeczoną przez stronę pozwaną twierdzeniem pełnomocnika powodów, **powodowie przed skorzystaniem z usług wypożyczalni zwrócili się do strony pozwanej o udostępnienie takiego pojazdu na czas naprawy**, jednakże strona pozwana nie była w stanie zadośćuczynić temu wezwaniu z uwagi na specjalistyczną funkcję tego pojazdu. (...) funkcja pojazdu, który powodowie najęli, ograniczała ponadto możliwość wyboru spośród wielu ofert na rynku właściwym, a argumenty, na które powołali się powodowie w oświadczeniu na k. 28, tłumacząc skorzystanie z usług firmy C., są racjonalne z ekonomicznego punktu widzenia.

Należy w tym miejscu przypomnieć, że **obowiązkiem ubezpieczyciela jest naprawienie szkody wynikłej z wypadku komunikacyjnego, a nie zapłata abstrakcyjnej, uśrednionej wartości czynszu najmu pojazdu zastępczego**. Oczywiście szkoda podlegająca naprawieniu musi pozostawać w adekwatnym związku przyczynowym ze zdarzeniem, za które odpowiedzialność ponosi ubezpieczyciel. Jeżeli w okresie oczekiwania na wypłatę odszkodowania przez ubezpieczyciela (oraz w okresie bezpośrednio przed zgłoszeniem szkody i po wypłacie odszkodowania) poszkodowany najął pojazd zastępczy i został obciążony obowiązkiem zapłaty czynszu, np. w postaci faktury (bez znaczenia jest przy tym, czy tę fakturę zapłacił), to koszty te stanowią jego szkodę. Innymi słowy, **szkoda poszkodowanego to konkretna cena wskazana na fakturze, a nie uśredniona wartość dla rynku lokalnego, obliczana według ustalonej przez ubezpieczyciela metodologii**. Jeżeli tak zdefiniowana wysokość szkody mieści się w przedziale rynkowym stawek czynszu najmu, obowiązek

odszkodowawczy ubezpieczyciela obejmuje refundację tych kosztów. Obszerne rozważania odpowiedzi na pozew o potrzebie „uśredniania” wysokości czynszu najmu pojazdu zastępczego nie mają oparcia w obowiązującym prawie.

Odpowiedzialność ubezpieczyciela nie jest jednak nieograniczona w czasie. Rozciąga się na okres potrzebny do przeprowadzenia naprawy pojazdu, co obejmuje nie tylko rzeczywisty czas naprawiania pojazdu, ale także konieczne czynności poprzedzające naprawę i następujące po niej. Dużo zależy również od tego, czy uszkodzony pojazd po wypadku nadawał się do dalszego użytkowania. W niniejszej sprawie z taką właśnie sytuacją mamy do czynienia, co oznacza, że oględziny pojazdu oraz zamówienie niezbędnych części mogły być dokonane jeszcze przed przystąpieniem do naprawy. Chociaż sam technologiczny proces naprawy mógł i powinien zamknąć się w ciągu jednego dnia, to okres celowego najmu pojazdu zastępczego obejmuje również czas potrzebny na wyschnięcie lakieru i odbiór pojazdu. Ponieważ powyższe daty były rozdzielone przez dwa dni wolne od pracy, należało uznać, że łącznie **celowy technologicznie okres naprawy pojazdu powodów wyniósł 4 dni** i taki też był celowy okres najmu pojazdu zastępczego. Z takim stanowiskiem zaprezentowanym w opinii biegłego nie polemizowała żadna ze stron, należało zatem uznać, że strony je zaakceptowały. Natomiast odpowiedzialnością ubezpieczyciela nie są objęte koszty najmu pojazdu zastępczego za przedłużający się okres naprawy pojazdu wynikający z niewłaściwej technologii naprawy bądź z innych przyczyn leżących po stronie zamawiającego lub wykonawcy. W takiej bowiem sytuacji brak adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem, za które odpowiedzialność ponosi ubezpieczyciel, a zwiększonym rozmiarem szkody. Zwiększony zakres szkody w większym stopniu wynika tutaj ze zdarzenia późniejszego i niezależnego od ubezpieczyciela niż ze zdarzenia, za które odpowiedzialność ubezpieczyciel ponosi.

Tym samym celowe koszty najmu pojazdu zastępczego obejmują 4 dni najmu, co przy dobowej stawce czynszu wynoszącej 442, 80 zł brutto (przyjęcie wartości brutto nie było kwestionowane, vide decyzja o przyznaniu odszkodowania, k. 101) daje ostatecznie kwotę 1771, 20 zł. Ponieważ wcześniej wypłacono już kwotę 159, 90 zł, do zapłaty pozostaje 1611, 30 zł.

Na koniec należy odpowiedzieć jeszcze na dwa pytania, tj. czy powodowie mają legitymację czynną do żądania zapłaty kwoty 1611, 30 zł, a w przypadku odpowiedzi twierdzącej – w jaki sposób kwotę tę zasądzić.

Na pierwsze pytanie odpowiedź musi być twierdząca. **Zarzut braku legitymacji czynnej jest nietrafny**, gdyż chociaż istotnie powodowie zbyli wierzytelność z tytułu zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. na podstawie umowy z dnia 28 stycznia 2019 r., to umowa została zawarta pod warunkiem zawieszającym wniesienia sprawy do sądu („nadania sygnatury”) i upływu 21 dni od doręczenia pozwanemu ubezpieczycielowi odpisu pozwu. Istota warunku zawieszającego polega na tym, że do momentu ziszczenia się warunku czynność dokonana pod warunkiem nie jest skuteczna. Tym samym w dacie wniesienia pozwu i doręczenia stronie pozwanej odpisu pozwu powodowie mieli legitymację czynną materialną. Doręczenie odpisu pozwu pozwanemu skutkuje utrwaleniem konfiguracji podmiotowej procesu (litis contestatio), toteż późniejsze zbycie rzeczy lub prawa, objętych sporem, nie ma wpływu na dalszy bieg sprawy. Tym samym osoba zbywająca dochodzone prawo po doręczeniu odpisu pozwu pozwanemu zachowuje legitymację czynną w procesie, a wydany wyrok zasądający ma skutek powagi rzeczy osądzonej względem nabywcy, który później może dochodzić spełnienia świadczenia już nie od dłużnika, ale od zbywcy na podstawie stosunku łączącego nabywcę ze zbywcą. Przyjęcie takiej właśnie wykładni dyktuje art. 192 pkt 3 k.p.c., stąd też zarzut braku legitymacji czynnej powodów okazał się nietrafny.

Na wątpliwości co do tego, jak zasądzić dochodzoną kwotę, nie powoływał się pełnomocnik strony pozwanej, jednakże Sąd z urzędu dostrzegł, że w treści pozwu posłużono się sformułowaniem typowym dla solidarności biernej (solidarności dłużników), mówiąc o zasądzeniu żądanej kwoty od pozwanego solidarnie na rzecz powodów. Powyższe ma jednak sens wyłącznie wówczas, gdy po stronie pozwanej występuje kilka podmiotów i sąd zasądza od nich solidarnie na rzecz powoda żadaną kwotę. Gdy po stronie pozwanej występuje wyłącznie jeden podmiot, solidarność bierna traci rację bytu. Podobnie odpowiedzialność in solidum zakłada wielość podmiotów po stronie pozwanej w braku podstaw do solidarności biernej i w sytuacji, gdy powód ma prawo do otrzymania tylko jednego świadczenia. Mając na uwadze, że **zgodnie z art. 369 k.c. zobowiązanie jest solidarne, jeżeli to wynika**

z ustawy lub z czynności prawnej, zarządzeniem z dnia 3 października 2019 r. przewodniczący wezwał pełnomocnika powodów do wskazania podstaw solidarności po stronie powodowej. W odpowiedzi pełnomocnik powodów zmodyfikował żądanie w ten sposób, że wniósł o zasądzenie żądanej kwoty po połowie na rzecz każdego z powodów. Tak zmodyfikowana redakcja żądania odpowiada prawu. Powodowie są bowiem współwłaścicielami uszkodzonego pojazdu, wspólnie zawierali też umowę najmu pojazdu zastępczego w dniu 25 stycznia 2019 r. Żaden przepis prawa nie przewiduje solidarności wierzycieli, zatem ta może wynikać wyłącznie z umowy. W braku takiej klauzuli umownej należy uznać, że zobowiązanie ubezpieczyciela do refundacji kosztów najmu pojazdu zastępczego stronom umowy z dnia 25 stycznia 2019 r. jest zobowiązaniem podzielnym, co oznacza, że dzieli się na tyle niezależnych od siebie części, ilu jest wierzycieli. Domniemywa się przy tym, że części są równe (art. 379 §1 k.c.).

Tym samym należną tytułem brakujących kosztów najmu pojazdu zastępczego kwotę 1611, 30 zł należało podzielić na dwie równe części, co skutkowało zasądzeniem od strony pozwanej na rzecz każdego z powodów kwot po 805, 65 zł.

Powodowie domagali się odsetek od dnia 22 marca 2018 r., wskazując w pozwie, że zgodnie z art. 817 k.c. zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie. Nie sposób jednak uznać, że w sytuacji, gdy powodowie najmowali pojazd zastępczy w okresie od 25 stycznia 2019 r. do 31 stycznia 2019 r., ubezpieczyciel był zobowiązany zwrócić im koszt najmu do 21 marca 2018 r. W dacie 21 marca 2018 r. nie było przecież jeszcze wiadome, czy powodowie pojazd zastępczy będą najmować i jakim kosztem. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, o ile zwrot kosztów naprawy pojazdu należy się poszkodowanemu niezależnie od tego, czy pojazd naprawił, to **zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego uzależniony jest od wykazania faktu najmowania takiego pojazdu i odpowiada kosztom najmu**. Skoro najem pojazdu zastępczego nie jest automatycznym skutkiem szkody komunikacyjnej, to aby ubezpieczyciel mógł spełnić świadczenie, musi zostać wezwany do jego spełnienia, jak tego wymaga art. 455 k.c. I dopiero termin określony w wezwaniu aktualizuje wymagalność roszczenia. W niniejszej sprawie, w braku aktu postępowania likwidacyjnego, nie wiadomo, kiedy dokładnie strona pozwana została wezwana do zapłaty kosztów najmu pojazdu zastępczego. Skoro jednak odszkodowanie częściowe w kwocie 159, 90 zł wypłacono w dniu 22 maja 2019 r. (k. 101), to należy zakładać, że w tej dacie żądanie było już zgłoszone, dokumentacja przedłożona oraz przeanalizowana w stopniu umożliwiającym merytoryczne odniesienie się do żądania. Jest to zatem **data pewna wymagalności roszczenia**. Tym samym odsetki ustawowe za opóźnienie należą się każdemu z powodów od kwoty 805, 65 zł od dnia 22 maja 2019 r. do dnia zapłaty. W zakresie, w jakim żądanie okazało się niezasadne, Sąd powództwo oddalił w punktach 2. i 5.

Orzekając o kosztach procesu Sąd zważył, że w niniejszej sprawie mamy do czynienia ze współuczestnictwem materialnym, o którym mowa w art. 72 §1 zd. 1 in fine k.p.c., tj. przedmiotem sporu są prawa powodów oparte na tej samej podstawie faktycznej i prawnej. Zostało przy tym przesądzone w orzecznictwie, że przy współuczestnictwie materialnym należą się jedne koszty zastępstwa procesowego liczone od sumy żądanych kwot, jeżeli nakład pracy pełnomocnika nie uzasadnia odmiennego postąpienia ze względów słuszności. Na koszty procesu poniesione przez powodów złożyły się opłaty skarbowe od pełnomocnictw i pełnomocnictw substytucyjnych w kwocie 68 zł, opłata od pozwu w kwocie 147 zł, wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 900 zł (zgodnie z §2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych) i wykorzystana zaliczka na wynagrodzenie biegłego w kwocie 648 zł, tj. łącznie 1763 zł. Strona pozwana poniosła koszty procesu w kwocie zaledwie 917 zł. Z sumy kosztów 2680 zł strona pozwana powinna ponieść 54, 81% kosztów, gdyż w takiej części przegrała sprawę, tj. powinna ponieść koszty w kwocie 1468, 91 zł. Ponieważ faktycznie poniosła koszty procesu w kwocie 917 zł, powinna zwrócić powodom różnicę w kwocie 551, 91 zł, którą to kwotę podzielono na dwie równe części stosownie do przedstawionej powyżej argumentacji o podzielnosci świadczenia i współuczestnictwie materialnym po stronie powodowej.

Niewykorzystana zaliczka w kwocie 352 zł zostanie zwrócona pełnomocnikowi powodów.

Mając powyższe na względzie, należało orzec jak w sentencji.

Sygn. akt I C 1022/19

ZARZĄDZENIE

1. (...),

2. (...)

3. kal. 14 dni.

R., dnia 19 marca 2020 r.